

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1946

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

38 — ΤΣΩΡΤΣΙΛ — 38

ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ Μ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 1946

ΤΕΥΧΟΣ 467

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΕΝΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

Τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1941 ἐκάναμε ἀπὸ τὶς ἴδιες αὐτὲς στῆλες ἓνα προσκῆνυμα κ' ἓνα κήρυγμα. Ἦταν ἡ πιὸ φοβερὴ ὥρα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, — ὁ χειμῶνας τοῦ '41. Κ' ἔπρεπε νὰ κρατήσουμε ὄρθιες τὶς ψυχές, ἀπάνω ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ πραγματικότητα καὶ κοντὰ σ' ἓναν κόσμον ποὺ νὰ προσφέρει πλοῦτος ἀνεκτίμητο καὶ ἀκατάλυτο στὴ συμφορὰ ἢ στὴ χαρὰ καὶ νὰ χαρίζει τὴ σιωπηλὴ καρτερία. Τὶς ὀδηγήσαμε, λοιπόν, σὲ χῶρον ἱερό, τὶς συνάξαμε γύρω ἀπὸ τὸν Ἅγιον τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, γύρω ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη, καὶ τὶς ἀφήσαμε νὰ ἀντλήσουν ἀπὸ τὴν ἀγνότητα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου του τὴ δύναμη ποὺ χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος ὅταν βρεθεῖ σὲ ὥρα κρίσιμη. Εἶχαν συμπληρωθεῖ τριάντα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του. Μὰ δὲν ἦταν ἡ ἐπέτειος ποὺ μᾶς ἔκανε νὰ προβάλουμε τὸ παράδειγμα του καὶ νὰ ζητήσουμε τὴ στενότερη ἐπαφή του. Σκεφτήκαμε πὼς τὴ μεγάλη ἐκείνη ἑλληνικὴ ἀπόγνωση μόνο ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης μποροῦσε νὰ τὴν κρατήσει στὰ χέρια του, νὰ τὴν γλυκάνει λίγο καὶ σιγὰ-σιγὰ νὰ τὴν ὀπλίσει μὲ πίστη, μὲ τὴν ἀκατανίκητη καὶ δημιουργικὴ πίστη του.

Ὅταν ὅμως συμπληρώθηκε τὸ προσκῆνυμα, νομίσαμε πὼς εἶχε φτάσει καὶ ἡ στιγμή νὰ προβάλουμε ἓνα αἶτημα, ποὺ δὲ θὰ

δυσκολεύονταν οἱ σκλάβοι τῆς σκληρῆς ἐκείνης ὥρας καὶ νὰ τὸ νιώσουν καὶ νὰ τὸ ἐκτιμήσουν βαθύτερα. Ἡ ἱστορία τῆς λογοτεχνίας μᾶς θύμιζε ὅτι ἐκλείναν σὲ λίγο ἑκατὸν πενήντα χρόνια ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Ἀνδρέα Κάλβου. Μὰ καὶ πάλι δὲν ἦταν ἡ ἐπέτειος, δὲν ἦταν τὸ τυπικὸ χρέος ποὺ μᾶς γύρισε ὀλόκληρους στὴν αὐστηρότητα καὶ στὴν ἀγνότητα τῆς φωνῆς του. Ὁ Ἀνδρέας Κάλβος ἔπρεπε νὰ ὑψοθεῖ ἀνάμεσα στὴ δουλεία ἄρρενωπὸς καὶ προκλητικὸς, ποιητὴς καὶ Ἕλληνας. Καὶ στὶς τελευταῖες σελίδες τοῦ «Ἀφιερώματος Παπαδιαμάντη», τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1941, ἐδώσαμε τὴν τολμηρὴ ὑπόσχεση: ἀναγγείλαμε ὅτι ἐν' ἀπὸ τὰ τεύχη τοῦ 1942 θὰ ἦταν ἀφιερωμένο στὸν ποιητὴ τῶν Ὠδῶν.

Δὲν εἶπαμε περισσότερα καὶ δὲν ἐκάναμε τίποτα ποὺ νὰ προκαλέσει τὴν ὑποψία τῶν κατακτητῶν. Γρήγορα ὅμως καταλάβαμε ὅτι ἡ ὑπόσχεση ποὺ εἶχαμε δώσει ἦταν ἀληθινὰ τολμηρὴ. Οἱ Ἴταλοι φάνηκαν ἀμέσως ἐπιφυλαχτικοί. Ζήτησαν περισσότερες πληροφορίες, οὔτε ναὶ ἔλεγαν οὔτε ὄχι, συζητοῦσαν, δισταζαν, ἀνησυχοῦσαν. Ἐπειτα ἔφεραν τὸ ζήτημα στὴν ἀνώτερη ἐποπτεία τοῦ Τύπου, μὰ καὶ πάλι δὲν ἀποφάσιζαν. Οἱ ἐβδομάδες πέρασαν, οἱ μῆνες μᾶς ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσή

μας. Ἐπιτέλους, οἱ Ἴταλοὶ μᾶς ἔδωσαν τὴν πρὸ ἀπροσδόκητη ἀπάντηση: δὲν εἶχαμε δικαίωμα νὰ τυπώσουμε τὸ τεύχος τοῦτο, γιατί «ἀπλούστατα» ὁ Ἄνδρέας Κάλβος εἶναι Ἴταλὸς ποιητής! Καὶ μᾶς ἔδωσαν τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἀπάντηση σὲ τόνο ἀπειλητικό, πού ἔλεγε, βέβαια, πολλά, ἀλλὰ προπάντων προσπαθοῦσε νὰ κρύψει αὐθάδεια καὶ ντροπὴ, πολλὴ ντροπὴ.

Ὡστόσο, ἐμεῖς δὲν ξεχνάγαμε τὴν ὑπόσχεση πού εἶχαμε δώσει, τὴ θυμίζαμε μάλιστα στοὺς ἀναγνώστες μας μὲ κάθε εὐκαιρία, τὴν ἀνανεώναμε, τὴν ἐπλαισιώναμε μὲ ὑπαινιγμοὺς πού σὲ ἀρκετοὺς ἔλεγαν πολλὰ καὶ σὲ ἄλλους προκαλοῦσαν τὴν ἀπορία, ἐπιμέναμε. Κι ὅταν ἔφυγαν οἱ ἐχθροί, ἡ ἐπιμονὴ μας ἔγινε καθαρὸ πᾶν ἑλληνικὸ αἴτημα, ἔγινε διαμαρτυρία, ἔγινε κραυγὴ. Μὰ καὶ πάλι κανεῖς δὲ μᾶς βοήθησε, κανεῖς δὲ μᾶς ἄκουσε μέσα στὴν ταραχὴ τῶν παθῶν καὶ τῶν συμφορῶν. Ὅλα ἦταν ἔτοιμα καὶ μόνο τὸ χαρτί ἔλειπε, δη-

λαδὴ τὸ χαρτί πού χορηγεῖ τὸ Κράτος μὲ τὴν ἴδια τιμὴ σὲ ὅλα τὰ ἐντυπα. Καὶ χρειάστηκε νὰ περάσουν δυὸ ὀλόκληρα χρόνια ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση, γιὰ νὰ ἰκανοποιηθεῖ τὸ αἴτημα τῆς «Νέας Ἐστίας» καὶ νὰ φτάσει στὸ τέλος τῆς ἡ περιπέτεια τοῦ «Τεύχους Κάλβου».

Ζητήσαμε τὸ 1942 νὰ ὑψώσουμε τὸν Ἄνδρέα Κάλβο ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πραγματικότητα. Μὰ καὶ τώρα, ἡ ἀνάγκη νὰ βρεθοῦμε κοντὰ του δὲν πιστεύω νὰ εἶναι μικρότερη καὶ λιγότερο αἰσθητὴ. Οἱ Ἕλληνες, στοὺς ταραγμένους αὐτοὺς χρόνους, ἔχουμε νὰ ἀντλήσουμε πολλὰ, περισσότερα ἴσως παρὰ στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ ἀρετὴ τοῦ ποιητικοῦ λόγου τοῦ Ἄνδρέα Κάλβου. Ἡ καρτερία καὶ ἡ παλληκαριὰ ἔδωσαν τὴ λευτεριά. Ἡ ὀργὴ ἔφερε τὴ θεομηνία.

Ἄς ἀκουστεῖ, λοιπόν, ὁ Ποιητὴς καὶ ὁ Ἕλληνας.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

